

Konstrukt validnost

prof. dr Bojana Dinić, 15.04.2024.

Šta je validnost?

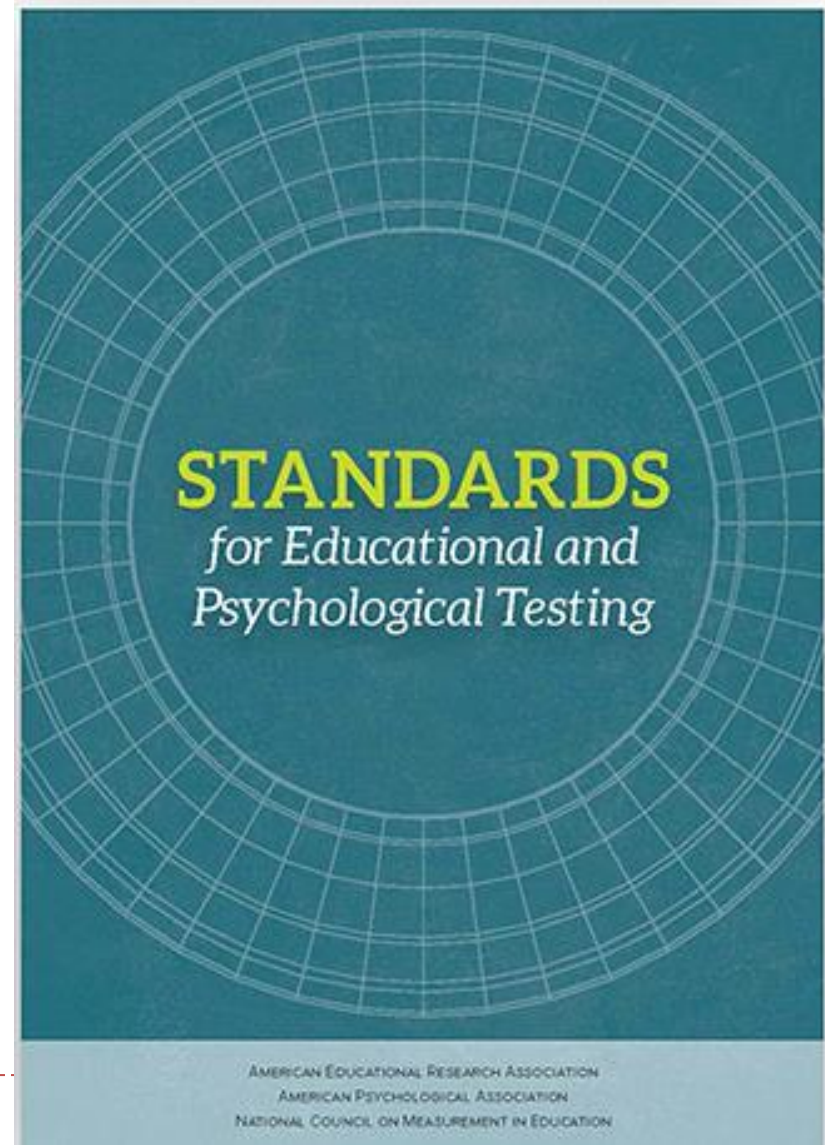
- ▶ Klasična testna teorija
  - ▶ svojstvo merne skale da verno odražava **stepen prisustva osobine** koja se meri
  - ▶ odnos testa i konstrukta (odnos sa stvarnošću)
- ▶ Teorija odgovora na stavke
  - ▶ svodi se na **objektivnost**

Šta je validnost?

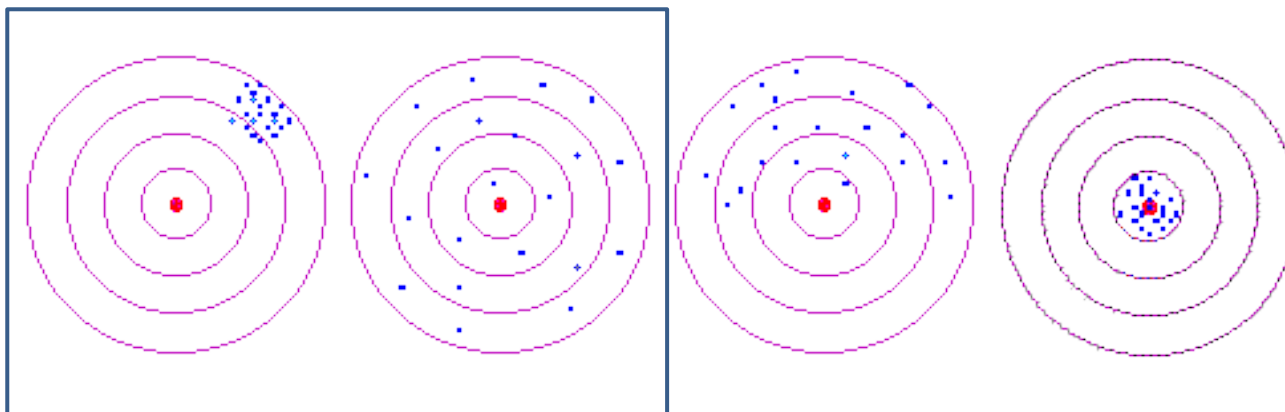

- ▶ Standardi za pedagoško i psihološko testiranje
  - ▶ stepen u kome podaci i teorija potkrepljuju **interpretaciju** skorova na testu
  - ▶ validnost je svojstvo interpretacije i upotrebe skorova na testu, a ne testa ili stavki

Odnos pouzdanosti i validnosti

- ▶ validnost – odnos testa i konstrukta
  - ▶ svojstvo podataka i interpretacije
- ▶ pouzdanost - odustvo greške merenja
  - ▶ svojstvo podataka
- ▶ validnost zahteva pouzdanost, ali obrnuto ne važi!

Vrste validnosti

▶ Sadržinska

- ▶ Da li test sadrži reprezentativan uzorak indikatora (ponašanja, znanja, misli, osećanja...) za domen koji se meri?

▶ Kriterijumska

- ▶ Da li postoji povezanost testa sa nekom eksternom varijablom tj. kriterijumom?

▶ Konstrukt

- ▶ Da li test meri ono što treba da meri, tj. ono za šta je namenjen?

predmet merenja je
indirektno sadržan

predmet merenja je
direktno sadržan

▶ Napomena. U knjizi se koristi termin *konstruktivna validnost*, ali je pravilno *konstrukt(na) validnost*.

Konstrukt validnost

- ▶ Šta test meri?
  - ▶ Kako je utvrđujemo?
    - ▶ interno: **latentna struktura testa**, interkorelacije ajtema
    - ▶ eksterno: **relacije** sa drugim (**latentnim**) varijablama
  - ▶ Čemu služi?
    - ▶ stepen u kojem test dobro odražava i meri konstrukt
    - ▶ provera psiholoških konstrukata
  - ▶ Univerzalna je – može da se odredi za svaki test u svakoj primeni
    - ▶ šta je sa sadržinskom i kriterijumskom validnošću?
  - ▶ Istorijski gledano je najmlađa, ali se od nje uvek kreće prilikom provere validnosti
-
- ▶ Drugi nazivi: hipotetička, simptomatska, faktorska, unutrašnja ili interna...

Utvrđivanje konstrukt validnosti

Nema univerzalnog postupka!

- ▶ **interne analize** – zasnivaju se na analizi testa i njegovih ajtema
  - ▶ **faktorska analiza**
    - ▶ koja je razlika konstrukt validnosti od dimenzionalnosti?
broj vs. sadržaj faktora
    - ▶ proverom dimenzionalnosti testa, proverava se i konstrukt validnost
- Da li je homogen test uvek i konstruktno validan?
- Da li heterogen test može biti konstruktno validan?
  - ▶ dokaz homogenosti nije i dokaz konstrukta!

Utvrđivanje konstrukt validnosti

Nema univerzalnog postupka!

- ▶ **interne analize** – zasnivaju se na analizi testa i njegovih ajtema
  - ▶ **faktorska analiza**
    - ▶ proverom dimenzionalnosti testa, proverava se i konstrukt validnost
  - ▶ ostale metode interne analize (interkorelacije ajtema ili delova testa)
    - ▶ po čemu se grupa ajtema razlikuje od ostalih?
  - ▶ promena između administracija testa
    - ▶ u dve vremenske tačke, promena uputstva, pod tretmanom....
  - ▶ studija procesa
    - ▶ posmatranje rada, analiza pojedinačnih odgovora, analiza grešaka...

Utvrđivanje konstrukt validnosti

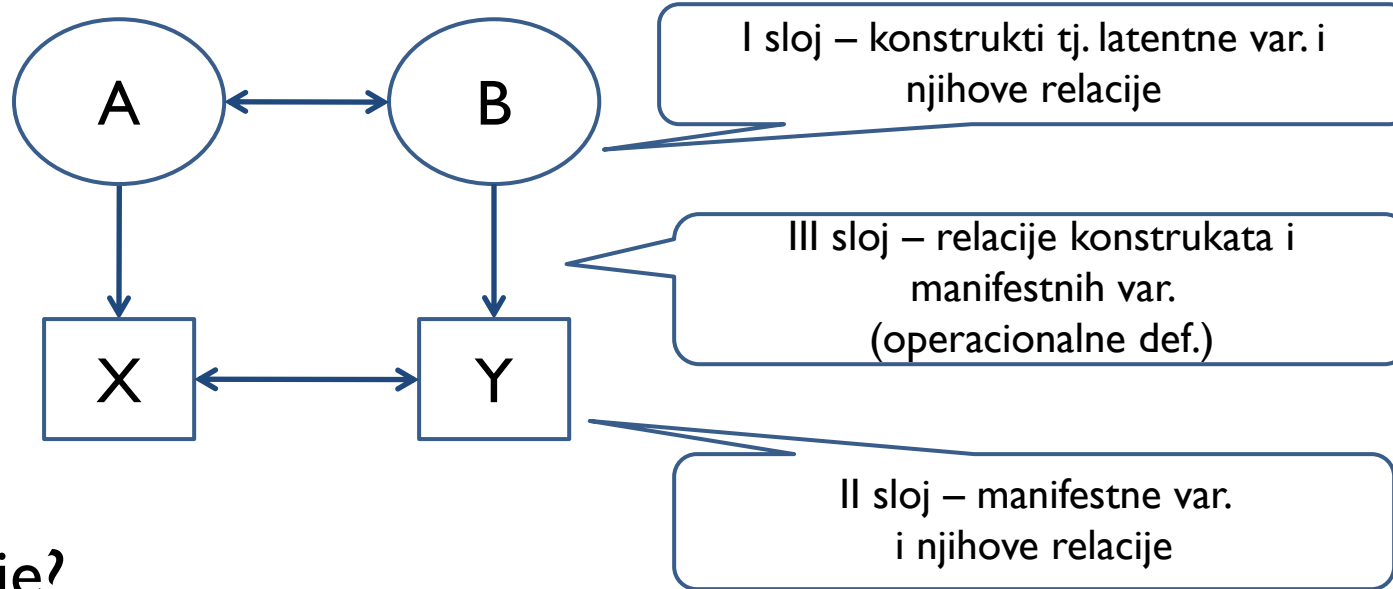

- ▶ **eksterne analize** – zasnivaju se na utvrđivanju veze testa i ajtema sa spoljnim varijablama
  - ▶ korelacije sa drugim varijablama
    - ▶ jedna korelacija nije dovoljna
  - ▶ razlike između grupa
    - ▶ razlike u odnosu na pripadnost grupi po jednom svojstvu nisu dovoljne
  - ▶ nomološka mreža
  - ▶ MOMB matrica

Napomena: ukoliko neke analize, spomenute u okviru internih analiza, uključuju i druge varijable, onda bi to bile eksterne analize

Nomološka mreža

Šta je?

- ▶ reprezentacija konstrukata, njihovih manifestacija i relacija između njih

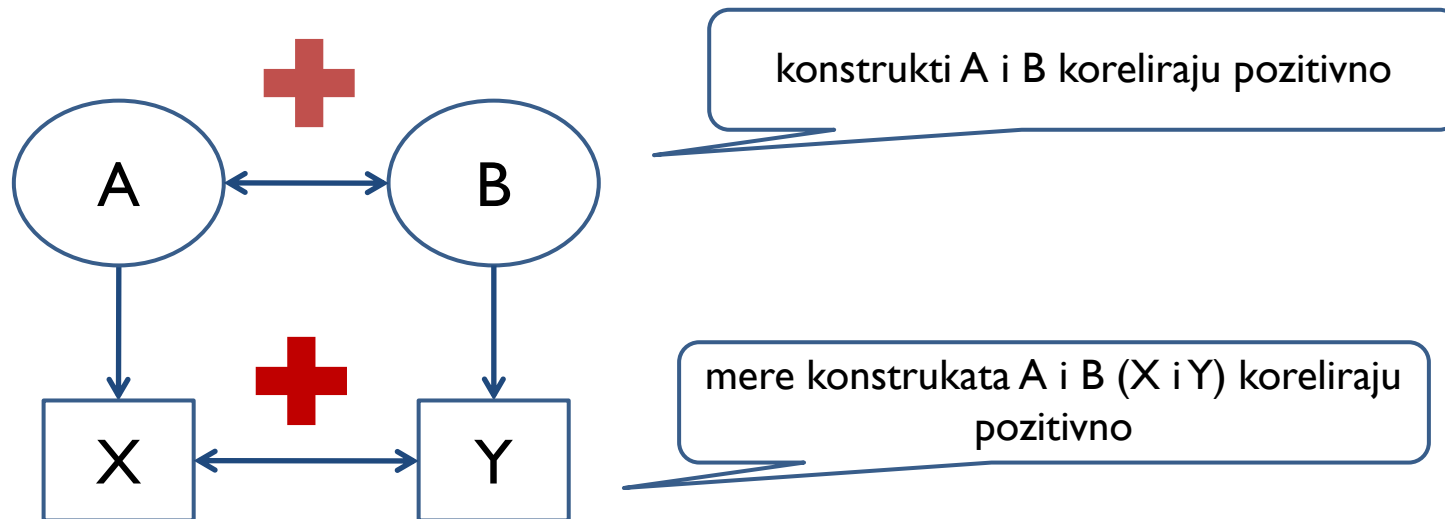
Čemu služi?

- ▶ objedinjavanje konstrukta i podataka
  - ▶ definisanje konstrukta koji se meri (**konstrukt val. testa**)
  - ▶ empirijska provera konstrukta kao njegov odnos sa stvarnošću (**provera konstrukta**)

- ▶ Prvi predožili Cronbach & Meehl (1955)

Nomološka mreža

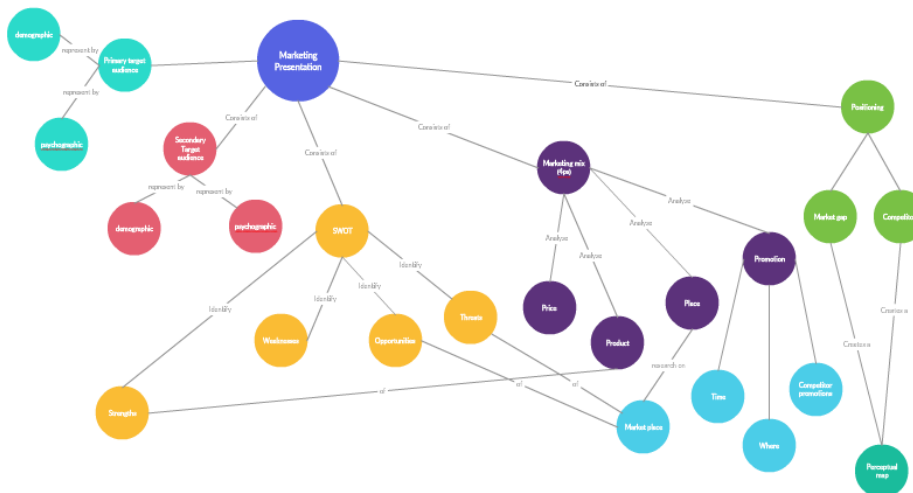

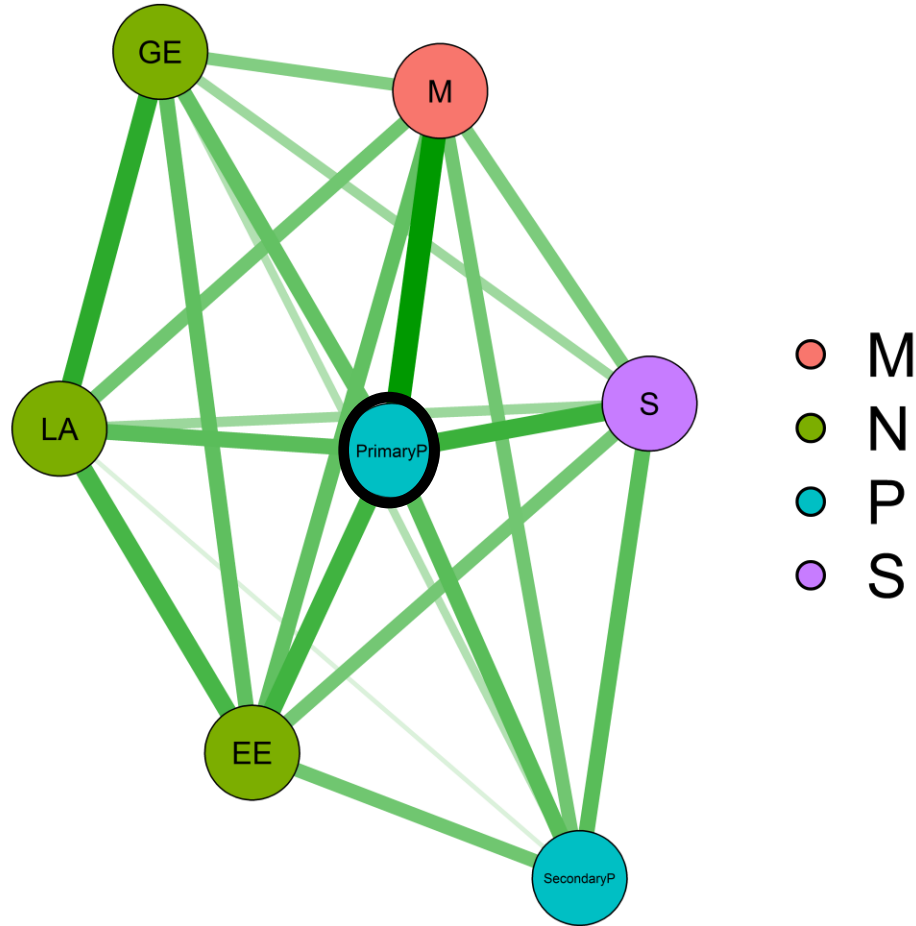
Korak više od nomološke mreže: Mapiranje pojmova

- ubaciti i konstrukte koji nisu povezani s osnovnim konstruktom (diskriminativna validnost)
- da li postoje nadređeni konstrukti?
- da li postoji preklapanje s nekim drugim konstruktom?
- složenost odnosa: da li postoje medijatorske i moderatorske veze?

...

Zadatak: Mapirati konstrukt stavova prema telesnoj težini

MOMM matrica – multiosobinska-multimetodska matrica

- ▶ **Konvergentna validnost** – teorijski slični konstrukti moraju visoko korelirati, bez obzira na to kako su mereni
- ▶ **Diskriminativna validnost** – teorijski različiti konstrukti ne smeju visoko korelirati, bez obzira na to kako su mereni

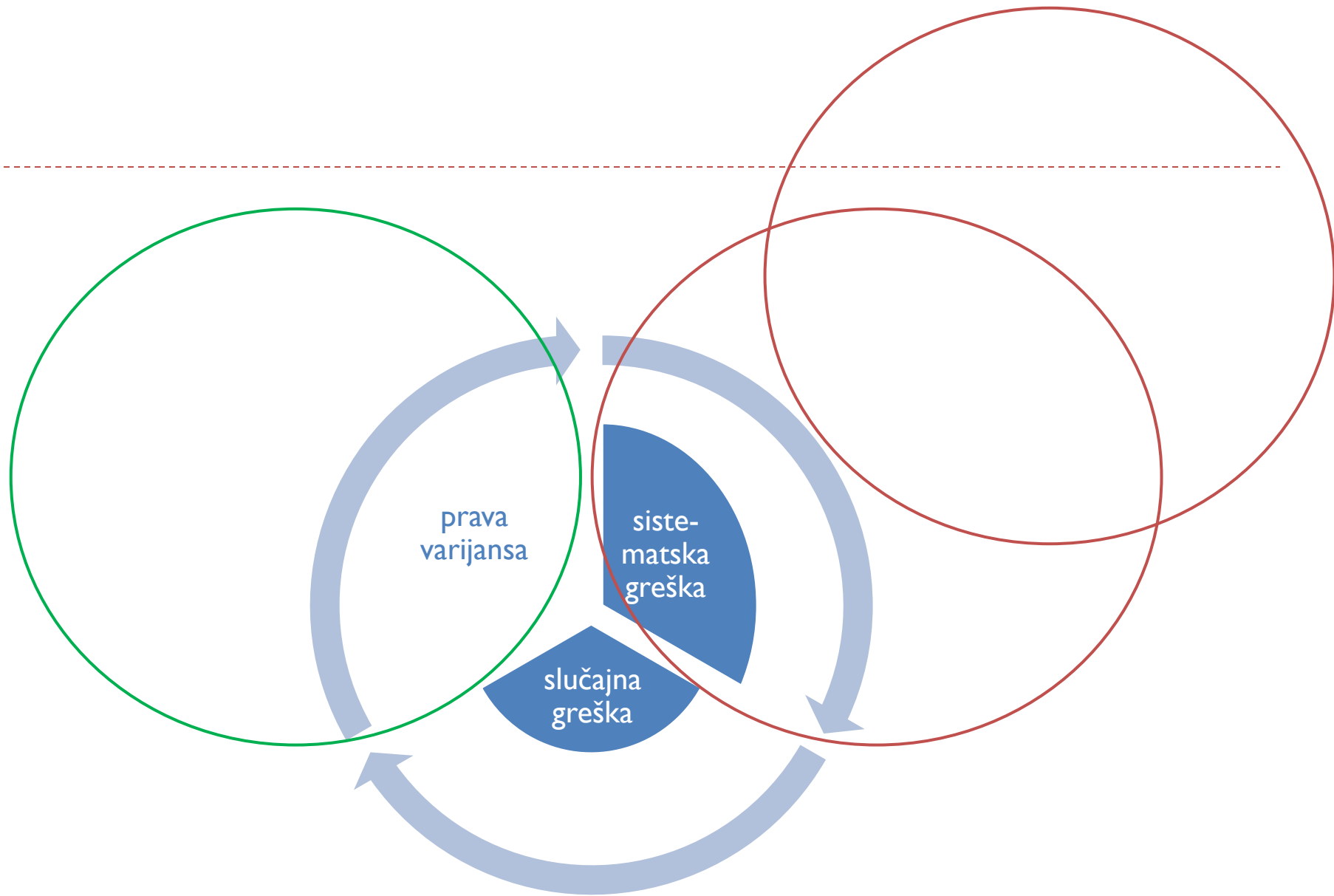
	Samopouzdanje		Un. lokus kontrole
Samopouzdanje	1		
Un. lokus kontrole	.68**	😊	1
Otvorenost za iskustva	.52**	😞	.13

MOMM matrica – multiosobinska-multimetodska matrica

- ▶ **Konvergentna validnost** – teorijski slični konstrukti moraju visoko korelirati, bez obzira na to kako su mereni
- ▶ **Diskriminativna validnost** – teorijski različiti konstrukti ne smeju visoko korelirati, bez obzira na to kako su mereni

	Samopouzdanje	Un. lokus kontrole
Samopouzdanje	1	
Un. lokus kontrole	.68** 	1
Otvorenost za iskustva	.52**	.13

MOMM matrica – multiosobinska-multimetodska matrica

	Samopouz. intervju	Otvorenost intervju	Samopouz. upitnik	Otvorenost upitnik
Samopouzdanje intervju	.72			
Otvorenost intervju	.38	.80		
Samopouzdanje upitnik	.68	.23	.92	
Otvorenost upitnik	.10	.74	.26	.89

provera konvergentne
validnosti

efekat metoda

provera diskriminativne
validnosti

Problemi konstrukt validnosti

- ▶ Paralelno sa proverom validnosti testa, vrši se i provera konstrukta
  - ▶ pre: ako test nije validan, ni konstrukt nije validan =
problem je u teoriji
  - ▶ sada: ako test nije validan, ne znači da konstrukt nije validan =
problem je u testu
- ▶ Šta sve može biti predmet merenja?
Da li samo latentni konstrukti?
- ▶ Kako proveriti konstrukt?
Šta će biti dokaz realnosti konstrukta?

Literatura

Fajgelj, S. (2020). *Psihometrija: Metod i teorija psihološkog merenja (5. dopunjeno izdanje)*. Beograd: Centrar za primenjenu psihologiju.

str. 311-314 (do Značaja konstruktivne validnosti...), 318-327

+ prezentacija

